

Άννα Βασιλική Καραπαναγιώτου
ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΣΤΑ ΑΤΤΙΚΑ ΕΠΙΤΥΜΒΙΑ
ΑΝΑΓΛΥΦΑ ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Στην παρούσα ανακοίνωση επανεξετάζονται και σχολιάζονται δύο εικονογραφικά σχήματα για την παράσταση γυναικών στα αττικά επιτύμβια ανάγλυφα των αυτοκρατορικών χρόνων. Στο πρώτο, γνωστό στην έρευνα ως Hüftbausch–Typus, η εικονιζόμενη φορά ψηλά ζωσμένο χιτώνα, ορατό κατά το μεγαλύτερο τμήμα του, και συγκρατεί με το ένα χέρι την συνεστραμμένη παρυφή του ιματίου πάνω στα ισχία. Στο δεύτερο, γνωστό ως σύμπλεγμα Puteal Albani, απεικονίζεται η σύνθεση μιας ελαφρά ντυμένης νέας γυναίκας που στρέφεται και στηρίζεται με τα χέρια σταυρωμένα στον ώμο μιας δεύτερης, μετωπικά αποδοσμένης μορφής.

Η εξελικτική πορεία στη διαμόρφωση των συγκεκριμένων σχημάτων περιλαμβάνει κλασικές υπομνήσεις και επιρροές από την ελληνιστική «γλώσσα», τις νεοαττικές συνθέσεις και την εικονογραφία της Ρώμης. Οι διαφορετικές επιδράσεις αποκρυσταλλώνονται στους πρώιμους αυτοκρατορικούς χρόνους σε δύο δημιουργίες, που εντάσσονται στο ρεπερτόριο των αττικών εργαστηρίων γλυπτικής.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η εικονογραφική διαφοροποίηση αυτής της ομάδας από τους άλλους τύπους απεικόνισης των γυναικείων μορφών στην αττική παραγωγή, δηλαδή τους τύπους των Ηρακλειωτισσών και της Pudicitia. Στη θέση της σεμνής γυναίκας, προβάλλεται μία παρουσία με σφριγηλότητα, χάρη και κομψότητα, ερωτεύσιμη και όμορφη. Από την πολυεπίπεδη μελέτη του υλικού συμπεραίνουμε ότι τα αττικά εργαστήρια παραγωγής επιτύμβιων αναγλύφων επιδεικνύουν μία προσαρμοστικότητα σε νέους προσανατολισμούς – ή και επιθυμίες - της κοινωνίας και δημιουργούν μία ανεξάρτητη εικονογραφική γλώσσα που διατυπώνει τα κοινωνικά ρεύματα.